

УДК 351.82(477)

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Іванов Д.С.

Науковий керівник – ст. викладач Пересада О. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. ЕК,
м. Харків, Україна

e-mail: dmytro.ivanov3@nure.ua

Recognizing the complexity of economic relationships and dependencies, it becomes evident that effective long-term functioning of the economy is unattainable without government influence. In the context of war, Ukraine's regulatory policy aims at supporting the economy in at least same status as it was before war, using all available resources for military needs. The Ukrainian government has implemented various measures, including streamlining procurement systems and adopting regulations to support agricultural producers during the conflict. Additionally, there is a focus on social and financial support for nearly all citizens and entrepreneurs.

Необхідність державного втручання в економіку стає ще очевиднішою в контексті накопиченого історичного досвіду. За весь період цивілізації, не було прикладів економічних систем, що не були під деяким впливом держави, хоча ступінь і зміст втручання були різними. Економіка, яку можна схарактеризувати як складну сукупність зв'язків та залежностей, без впливу держави ефективно функціонувати в довгостроковій перспективі не може. Передумови державного втручання в економічні процеси пов'язані з розвитком процесу усупільнення виробництва; появою важливих економічних, соціальних, екологічних проблем; наявністю «неспроможностей (провалів) ринку» – коли ринкові механізми не забезпечують ефективний розподіл економічних ресурсів.

Регуляторна політика виявляється не лише ключовою, але й стратегічно необхідною для країни, особливо в період воєнного стану. В умовах Світової війни, Сполучене Королівство, під керівництвом Уїнстона Черчилля, приймало рішення про введення воєнного господарства, в рамках якого держава мала контроль над різними аспектами економіки. Це включало централізоване регулювання цін, виробництва та споживання, а також активну мобілізацію промисловості для потреб військових зусиль.

Порівняно з цим, у сучасності, наприклад, в Україні під час конфлікту на сході країни, державні влади вживають заходів для регулювання економіки в умовах військових дій. Це включає в себе запровадження особливих економічних програм, контроль за експортно-імпортними операціями та здійснення централізованої розподілу ресурсів для

забезпечення потреб армії та збереження стабільності в економіці. Приклади таких економічних програм в сучасній Україні, і буде проаналізовано в роботі.

Головною метою регуляторної політики в умовах війни, стала підтримка економіки на довоєнному рівні і недопускання ще більших економічних втрат, використання наявних ресурсів для військових потреб, при цьому не на заваду цивільному сектору економіки. Уряд спростив систему закупівель, зупинивши програму Prozorro [1].

З перших днів війни влада чи не щодня наголошувала тому, що питання продовольчої безпеки є критичним як для України, так і для всього світу. Кабінет Міністрів зі свого боку ухвалив низку постанов для підтримки українського агросектору та сільськогосподарських товаровиробників. Так, для пришвидшення ввозу продуктів з-за кордону та скорочення бюрократії Кабінет Міністрів дозволив імпортерам не перекладати українською мовою маркування харчових продуктів як для продажу, так і для гуманітарної допомоги. Також виробники харчування у разі зміни рецептури продукту можуть не оновлювати маркування, однак мають зазначити на упаковці інформацію про наявність складників-алергенів.

Кабінет Міністрів одразу запровадив систему, за якою подання інформації про пошкоджену та знищену нерухомість – кожен українець, нерухомість якого зруйнували росіяни, може повідомити про це через «Дію». Компенсація в такому разі буде надаватися автоматично, оскільки повідомлення прирівнюється до відповідної заяви. Соціальна підтримка також проявлялася у соціальним виплатами переселенцям, військовим, довгий час тарифи на комунальні послуги залишалися на довоєнному рівні.

Щодо фінансової підтримки, то урядом проводиться модернізація програми «Доступні кредити 5-7-9%» [2] для реалізації запиту на фінансування переробних підприємств та бізнесу, які працюють на деокупованих територіях, зважаючи на складні умови, в яких перебувають такі підприємства. Держава має надати фінансову підтримку бізнесу, який відновлюється після деокупації. Крім того, розглядається потреба диференціювати деокуповані території за рівнем ризику; можливість надавати кредити підприємствам, які мають заборгованість за раніше отриманими кредитами; можливість скасувати заставу як основну умову кредитування. Ще одним інструментом фінансової підтримки бізнесу є грантова підтримка. Зокрема, це гранти за програмою «Конкурентоспроможна економіка України»: у партнерстві з Міністерством економіки України USAID пропонує гранти на підтримку безперервності та відновлення бізнесу [3] сумою від 600 тис. грн до

1,2 млн грн. Як наслідок, в Україні станом на 29 грудня 2023 року зареєструвалося 304 тисячі нових ФОПів. Цей показник навіть більше на 7 % ніж у 2021 році. Але показники з відкриття компаній все ще менші ніж у довоєнний час, так за 2023 рік відкрилося тільки 37297 компаній, коли за 2021 рік було зареєстровано 56267 нових бізнесів. Ці показники показують, що підтримка держави допомагає економіці не стагнувати, а повертатися на довоєнний рівень, тобто головна мета уряду частково виконується.

Таким чином, розуміння необхідності регулювання з боку держави в економіку визначається історичним досвідом, де відсутність впливу держави на економічні системи є непримітною. В умовах війни, державне регулювання в економіку України стало стратегічним, зосереджуючись на підтримці економіки та використанні ресурсів для військових потреб, при цьому уникненні завдань шкоди цивільному сектору. Уряд прийняв комплекс заходів, включаючи спрощення системи закупівель та підтримку агросектору. Додатково, впроваджено соціальну підтримку та фінансові інструменти, такі як модернізація програми «Доступні кредити» та гранти для відновлення бізнесу на деокупованих територіях. Завдяки діям уряду, малі бізнеси стають все більш популярними у країні, що в перспективі поверне економіку України на довоєнний рівень і вище.

Список використаних джерел

1. Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану: Постанова КМУ від 28.02.2022 № 169: станом на 15 листопада 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169-2022-п#Text> (дата звернення: 02.03.2024).

2. Мінфін: За тиждень підприємці отримали 1124 пільгових кредитів на 4,02 млрд грн за програмою «Доступні кредити 5-9%». Урядовий портал. 2022. URL: <https://cutt.ly/UKXFLx8>. (дата звернення: 02.03.2024).

3. Від 600 тис. грн до 1,2 млн грн грантів на підтримку безперервності та відновлення бізнесу пропонує USAID / Міністерство економіки України. URL: <https://t.me/mineconomdevUA/1419>. (дата звернення: 02.03.2024).